

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN–HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA–KNOWLEDGE DATABASE

VAJDA, László

Zad, Geheimnis zwischen Niger und Nil / Zad, titok a Niger és a Nílus között

Eredeti közlés /Original publication:

Ethnographia, 1956, 67. évf., 398–399. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR – 000.002.867

Dátum/Date: 2018. május / May

filename: vajda_1956recKonrad

Ezt az információt közlésre előkészítette

/This information prepared for publication by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document:

VAJDA, László: Zad, Geheimnis zwischen Niger und Nil / Zad, titok a Niger és a Nílus között, *AHU MATT*, 2018, **pp. 1–4. old.**, No. 000.002.867, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, könyvismertetés (Konrad, Walter: *Zad, Geheimnis zwischen Niger und Nil. Ein ethnographischer Beitrag zur Kenntnis des Tschadsee-Insulaner*. 1955)

African studies in Hungary, book review (Konrad, Walter: *Zad, Geheimnis zwischen Niger und Nil. Ein ethnographischer Beitrag zur Kenntnis des Tschadsee-Insulaner*. 1955)

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy le-töltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elő-segíteni a magyar afrikánisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

ZAD, GEHEIMNIS ZWISCHEN NIGER UND NIL

Konrad, Walter: *Zad, Geheimnis zwischen Niger und Nil. Ein ethnographischer Beitrag zur Kenntnis des Tschadsee-Insulaner*. 1955, Hildesheim – Gerstenberg, Verlag Gebr, 84 1., 2 tábla, 8 szövegrajz.

VAJDA, László

Ethnographia, 1956, 67. évf., 398–399. old.

A hildesheimi múzeum kiadványsorozatának 9. füzeteként megjelent, izléses kiállítású könyvet a szerző Hildesheim nagy szülőtte, *F. K. Hornemann* emlékének ajánlja. Ez a 18. század utolsó éveiben működött bátor kutató elévülhetetlen érdemeket szerzett Szudán belső részeinek feltárásában; a Csád-tó vidékének népeiről is ő szolgált először tudományos értékű megfigyelésekkel. Emléke fenntartásának szép jelképe, hogy most – több mint másfél évszázaddal az úttörő halála után – egy fiatal hildesheimi afrikanista, W. Konrad fejezhette be Hornemann művét. A közben eltelt nagy idő folyamán kiváló kutatók (Denham, Earth, Overweg, Nachtigal, Tilho és mások) járták be a Csád-tó vidékét, de a hatalmas tó apró szigetein szétszórt harcias *buduma* törzsek gyakorlatilag ismeretlenek maradtak. A szerző 1953-1954 folyamán vezetett expedíciót erre a tájra, s jelen munkája első, a szélesebb közönségnek szánt kutatási beszámolóját tartalmazza. Olvasói figyelmét azonban nem személyes élményekkel és kalandokkal igyekszik lekötöni, hanem – eléggé nem dicsérhető módon – a tudományos kérdéseket teszi az olvasó személyes ügyévé, lebilincselő élményévé.

De a munkának csak egyik érdeme az, hogy az afrikai kultúrtörténet jelentős folyamatait ismerteti meg sikerrel olyan olvasók előtt, akiknek idevágó szakismereteik nincsenek. Ezenkívül különös fontosságot ad Konrad művének az a körülmény, hogy egy nagy fontosságú és ugyanakkor szinte ismeretlen területre vonatkozó anyaggal és következtetésekkel szolgálja a tudományt. Tudvalevő, hogy a Csád-tó

délnyugati partvidékén (a mai Bornu területén) az utóbbi évek régészeti kutatásai egy gazdag, különösen plasztikai emlékanyagával méltán feltűnést keltő kultúrát tártak fel. Ez az ún. *sao* kultúra egyszeriben történeti realitást adott azoknak a legendás hagyományoknak, amelyeket a vidék mai lakói őriznek erről a népről. Konrad – elsősorban az általa gyűjtött monda-anyag szellemes elemzése útján – kétségtelenül kimutatja, hogy a Csad-tó szigetvilágának *buduma* törzsei, melyek feltehetőleg a 10-14. század közötti időben telepedtek meg mai lakóhelyükön, genetikus kapcsolatban állnak a *sao*-k népével s kultúrájuk a *sao* kultúra lényeges vonásait őrizte meg. (A *buduma* etnikum és kultúra másik fontos komponense, a végső elemzésben fehér-afrikai eredetű *kanembu* elem, a kultúrkép analízise során világosan elhatárolható az ó-nigritikus *sao* jelenségektől.)

Az eredeti anyagot és fontos következtetéseket tartalmazó, ugyanakkor pedig vonzó stílusban megírt munkához kritikai megjegyzésünk csak annyi lenne, hogy megítélésünk szerint a szerző túlzott szerepet tulajdonít a természeti tényezőknek. Ez a szemlélete olykor rosszízű stílárís képalkotásokhoz vezet el. Azok a sorai pl., amelyek a letelepült, békés paraszt-lakosságot a tóparti vízilovakhoz és bivalyokhoz, a nomádokat a ragadozókhöz, a szigetlakókat pedig a krokodilusokhoz hasonlítják, visszatetszőek és a remélhető második kiadásban feltétlenül elkerülendők.

Bizalommal és nagy érdeklődéssel várjuk a szakköröknek szánt, a teljes megfigyelés-anyagot tartalmazó kutatási beszámoló megjelenését.